

Янехо

Анатолій Дрофань

Янехо — це курча. Маленьке, жовтеньке, з білою цяткою посеред спини.

Так його назвала квочка мама за непослух.

Бо скаже, бувало:

— Іди, моє маленьке, їсти...

А воно скривиться, повернеться боком до мами та вередливо:

— Я не хо...

Тож, як інші діти навчалися добру, Янехо росло, мов глуха бур'янина. А тим часом йому здавалося, що воно наймудріше на світі. Янехо і братів та сестричок рідних почало зневажати. Навіть на маму поглядало скося.

Одного разу воно сказало їй:

— Ви, мамо, такі некрасиві... Сірі якісь... Безперестану в землі довбаєтеся... Від того і ноги у вас он які порепані і теж сірі...

Мама на те не образилась: "Що поробиш, мале — нерозумне". Погребла лапами чорнозем, знайшла червоного дощового черв'яка, покликала:

— Іди, Янехо, з'їж...

Воно прийшло і з'їло.

А незабаром знову:

— Ви, мамо, і говорите якось некрасиво, все квох та квох...

— А тобі як би хотілося? — здивувалась мама.

Розмова та відбувалася біля річки. На березі грілися на осонні і гуски з гусенятами, і качки з каченятами. Янехо глянуло на ті сімейства і відповіло:

— Я хотів би, щоб ви були, як гуска, або хоч такі, як качка. Вони не гребуться в землі, як ви, тому й лапки в них завжди чистенькі та червонясті. А говорять як... Тільки: га-га-га... Або: ках-ках-ках... У вас же якесь: квох-квох...

Янехо при цьому скривилося, перекособочилось і те квох-квох промовило навмисне запинаючись.

— Ти як смієш перекривляти нашу маму! — закричали братики й сестрички. — Та вона в нас найпрацьовитіша, найкрасивіша в світі. Не те, що там твої гуски та качки.

Але мама, щоб помирити своїх дітей, сказала:

— Не сваріться, малюки, і знайте, що гусеняткам їхня мама-гуска — найкраща в світі, каченяткам — мама-качка... А вам...

— А нам — ви, мамочко, ви!.. — закричали всі курчата, крім Янехо.

— Правильно, діти, — сказала мама, — кожному своє, рідне — наймиліше. А Янехо — просто нерозумне. Воно підросте, то...

— А-а, так? — закомизилось Янехо. — Тоді я піду від вас...

І побігло на берег.

— Янехо!.. Янехо!.. — кликала його мама.

Та Янехо навіть не озирнулося.

Воно підійшло до гусячого виводка, запопадливо посміхнулось і щось забелькотіло по-гусячому. Але його ніхто не зрозумів. А гуска, яка сиділа між гусенят і пильно оберігала своїх малюків, так витягнула шию, так засичала, що Янехо вмить відскочило з переляку.

Воно зрозуміло, що тут його не приймуть, і вирішило податися до качиної сімейки.

Качка-мати на нього не засичала. Тільки скоса зневажливо глянула і продовжувала розповідати своїм дітям цікаву казку.

Янехо притулилося біля крайнього жовтастого каченяти. Вдало, ніби дуже добре розуміє, про що говорить качка, хоча насправді не второпало жодного слова.

— Ну що ж, — сумно зітхнула мати Янехо, дивлячись на своє маля, — хай як хоче...

А незабаром на березі стався переполох.

Берегом звідкись біг кудлатий пес Сірко. У гуски довга шия, і вона, ще здалеку помітивши небезпеку, завбачливо повела своїх малюків на воду. Качка кінчала розповідати казку. А оскільки кожна казка в кінці найцікавіша, то і сама качка-мати, й каченята, захопившись, зовсім не побачили Сірка. Тільки й отямились, коли він був уже за кілька кроків і зловісно роззявив рота.

Та качка не розгубилася. Вона перед самісіньким носом у собаки так залопотіла крилами, так закричала, що Сірко на якусь хвилю зупинився і навіть зажмурих очі. А каченята тим часом шуг у воду. Качка за ними. Тільки їх і бачили... А Янехо самотньо лишилося на березі, бо не вміло плавати, і вода була не для нього.

Сірко розплющив очі. Дуже розсердився, що найкраща здобич утекла від нього. І, вишкіривши зуби, кинувся на Янехо.

Янехо стрибнуло у воду — і, звісне діло, почало тонути.

— Рятуйте! Рятуйте! — закричало Янехо.

Але хто його порятує? Гусці й качці воно чуже.

А тим часом Сірко ступив у воду, схопив Янехо в зуби і поніс на берег, щоб там поласувати ним.

Лише квочка-мати, почувши крик Янехо, забула про все і стрілою полетіла рятувати своє нерозважливе маля. Сіла Сіркові на голову. Вп'ялася кігтями натруджених, порепаних ніг, які так зневажало Янехо, псові у шкіру. Вона біла його крилами по вухах. А потім з усієї материнської сили дзьобнула його у вирлувате каре око.

Сіркові од того удару так заболіло, що він роззявив рота, заскавчав, підібгав хвоста — і чимдуж тікати світ за очі.

Коли та смертельна баталія скінчилася, Янехо, мокре, обскубане, до краю нещасне, лишилося лежати на піску. В нього було перекушене праве крильце...

Зараз квоччині діти вже не курчата, а молоденькі курочки та півники. Всі веселі, роботящі, співучі, як і їхня мама.

Навіть Янехо після того нещастя стало зовсім інше. Воно зрозуміло, що мама — найдорожча, найрідніша з усього, що є на світі.

Тільки праве крило в нього так і лишилося трохи опущеним. Лишилося, як вічний докір за зневагу до маминих порепаних ніг, до маминого сірого вбрання, до маминої мови...